

Η ιστορία της ανίχνευσης των πρώτων δοξασιών για την κοσμογονία δεν είναι άλλη από την ιστορία των κατακτήσεων και των μεγάλων μεταναστεύσεων. Οι νέοι κυρίαρχοι επιβάλλουν συνήθως τις απόψεις τους στους παλαιότερους κατοίκους ή ερμηνεύουν τις τοπικές δοξασίες με τα δικά τους μέτρα. Όταν αργότερα έρχεται η επιστήμη να ξεδιαλύνει τα πράγματα, η λήθη και οι αναμίξεις δυσκολεύουν το έργο της. Έτσι, αλλού τα πράγματα είναι ξεκάθαρα κι αλλού συγκεχυμένα.

Παντού, σ' όλες τις αρχαίες θρησκείες που ασχολήθηκαν με το ζήτημα, και στις δοξασίες όλων των, ανά τους αιώνες, αμόλυντων από τον πολιτισμό φυλών, ο ουρανός προϋπήρξε κι ήταν ο χώρος, όπου κατοικούσε κι εξακολουθεί να κατοικεί το υπέρτατο Όν, μόνο ή με συντροφιά. Κάτω από τον ουρανό υπήρχε η απέραντη έκταση των νερών. Με τη θέληση του ή των υπέρτατων Όντων, μέσα από τα νερά αναδύθηκε η ξηρά. Οι διαφοροποιήσεις περιορίζονται στον τρόπο και στη διαδικασία, με την οποία έγιναν όλ' αυτά.

Ο Δημιουργός άλλοτε είναι πνεύμα, άλλοτε πουλί, από το αβγό του οποίου γεννιέται ο κόσμος, άλλοτε έχει τη μορφή πάνσοφου θηρίου (θηριομορφισμός) κι άλλοτε μοιάζει με άνθρωπο (ανθρωπομορφισμός). Σχεδόν πάντα, ασχολείται με τη δημιουργία της Γης, προκειμένου να εγκαταστήσει σ' αυτήν ή να γεννήσει επάνω της τον άνθρωπο, τον οποίο ορίζει κυρίαρχο. Συνήθως, ο πρώτος άνθρωπος δεν του αρέσει, τον καταστρέφει και δημιουργεί άλλον, πιο καλόν. Η καταστροφή επέρχεται με έναν κατακλυσμό ή, στην Ιαπωνία, με φωτιά, που αφανίζει τα πάντα, και που είναι κοινός για όλες της φυλές της γης.

Σ' όλες τις δοξασίες και σ' όλες τις θρησκείες, ο κόσμος πλάστηκε για έναν και μόνο λόγο: Για να χρησιμεύσει ως τόπος κατοικίας και δράσης του ανθρώπου. Ο άνθρωπος άλλωστε είναι το κυριότερο πλάσμα, αν όχι το ίδιο το παιδί του θεού.

Οι ιθαγενείς των νέων χωρών:

Όταν οι άνθρωποι της Γηραιάς ηπείρου ανακάλυψαν πως δεν είναι μόνοι πάνω στη Γη, άρχισαν να εξερευνούν τις άλλες ηπείρους. Μάλλον έκπληκτοι βεβαιώθηκαν ότι όλοι οι συνάνθρωποί τους, από τους προχωρημένους της ασιατικής Άπω Ανατολής ως τους ιθαγενείς της Αφρικής, της Αμερικής, της Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας και της Πολυνησίας, λίγο πολύ, πίστευαν για τη δημιουργία του κόσμου ό,τι και οι αρχαίοι λαοί της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου.

Από τους Εσκιμώους του Βορρά ως τους Μαορί της Νέας Ζηλανδίας, ο Ουρανός είναι ο ποιητής του κόσμου. Για κάποιες μάλιστα αφρικανικές φυλές, ο ήλιος δεν είναι τίποτε άλλο από το μάτι του Ουρανού (όπως περίπου πιστεύουν και οι Ιάπωνες).

Για τους Μαορί της Νέας Ζηλανδίας, η ένωση του Ουρανού με τη Γη είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του κόσμου. Από τα αναπόφευκτα κενά αυτής της ένωσης βρήκε διέξοδο και πέρασε το φως. Οι ιθαγενείς της Πολυνησίας πίστευαν ότι ο Ουρανός άφησε το αβγό του να πέσει στα νερά, το αβγό έσπασε κι από τα κομμάτια του κελύφους δημιουργήθηκαν τα νησιά, πάνω στα οποία κατοικούν.

Για τις φυλές των Ερυθροδέρμων της Αμερικής, ποιητής ουρανού και γης είναι το πνεύμα: Ενός τετραπόδου για μερικές, ενός πουλιού για άλλες, ή ακόμα κι ενός πάνσοφου ανθρωπόμορφου Όντος. Άλλες από τις φυλές της Καραϊβικής πίστευαν πως ο κόσμος είναι το αποτέλεσμα της ένωσης του Ουρανού με τη Γη κι άλλες ότι ο Ουρανός έπλασε τον άνθρωπο χρησιμοποιώντας τις πέτρες της Γης.

Οι Μάγια πίστευαν ότι η δημιουργία του κόσμου έγινε κατά περιόδους, που τέλειωναν με μεγάλες καταστροφές της πλάσης και των πλασμάτων, ώσπου όλα να πάρουν την τελική τους μορφή. Για τους Αζτέκους, ο Ήλιος, που είναι θνητός, κάθε φορά που πεθαίνει, αντικαθίσταται από έναν άλλον Ήλιο, καινούριο. Οι τέσσερις πρώτοι Ήλιοι έζησαν από 5.000 χρόνια καθένας, δημιουργώντας τον κόσμο και προσθέτοντας κάτι καινούριο κάθε φορά. Ο θεός Ξολότλ έπλασε τον άνθρωπο και μετά θυσιάστηκε, ώστε με το αίμα του ο τέταρτος Ήλιος να γίνει αθάνατος. Όμως, και πάλι, ο Ήλιος χρειάζεται τροφή για να ζήσει. Γι' αυτό, πριν να πεθάνει, ο Ξολότλ όρισε πως οι άνθρωποι πρέπει να αλληλοσκοτώνονται, ώστε με το αίμα τους να τρέφεται ο Ήλιος.

Οι Ιουρουκάρου της Νότιας Αμερικής πιστεύουν ότι ο Ήλιος έδωσε την κόρη του σύζυγο στον άνθρωπο αλλά ένα θηρίο τον κατασπάραξε. Η κόρη του Ήλιου μάζεψε κι ένωσε τα κομμάτια κι έτσι ανάστησε τον άντρα της. Ο άνθρωπος, όμως, διαπίστωσε πως του έλειπε ένα

κομμάτι από το πρόσωπο και γι' αυτό όρκισε την κόρη του Ήλιου να περπατά μπροστά του και να μην τον βλέπει. Η κόρη, όμως, παράκουσε κι ο άνθρωπος εξαφανίστηκε.

Οι ομοιότητες του μύθου αυτού με την ιστορία του αιγυπτιακού ζευγαριού «Όσιρις και Ίσιδα» και του ελληνικού «Ορφέας και Ευρυδίκη» ακόμα προβληματίζουν τους επιστήμονες.

(τελευταία επεξεργασία, 27 Αυγούστου 2020)